

"EDINOST"
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrtkih in sobotah**. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Obojno izdanie stane:**
za jeden mesec f. — 90, izven Avstrije f. 140
za tri meseca 280
za pol leta 500
za vse leto 1000
Na naročne brne priložene naročnine se ne jemlje osir.
Posamično številke so dobivajo v prodajalnici tobaka v Trstu po 2 n. izven Trsta po 3 n. Sobotno večerno izdanie v Trstu 4 n. izven Trsta 5 n.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Častitim našim gg. naročnikom!

15. t. m. potekel je rok onim č. gg. našim naročnikom, ki so še na dolgu za leto 1894 ter smo začeli razpošiljati jih poštne naloge. O onih č. gg. naročnikih, ki se ne odzovejo niti na to, smatrali bodo, da ne želijo držati več našega lista ter ga jim ustavimo s koncem tega meseca. Zastano naročnino iztirjali pa bodo drugim potom.

Ponavljamo prošnjo, da se nam dopošlje tudi naročnina za letošnje prvo četrletje.

Upraavljanje.

Preosnova davkov.

Poslanci na Dunaju razpravljajo sedaj o vladnih predlogih, s katerimi se preosnujejo naši davki. Le na poslancih je torej ali odobre te predloge, ali pa jih odbijejo, kakor že odloči večina.

Nam pa je dolžnost, da povemo ljudstvu na kratko, za kaj gre, da bode moglo soditi samo, ali mu je pričakovati boljega ali slabjega. A istotako nam je dolžnost povedati že sedaj svojo željo, da bi nas Bog obvaroval teh novih zakonov, ako nimajo biti vsaj nekoliko bolji mimo dosedanjih; ter da bi mi z veseljem pozdravili vsako preosnovu — in tudi ako ne bi imela mnogo dobrega na sebi —, samo da ne bi nje slabe strani rušile dobre strani.

Toda predno pričnemo govoriti o novi osnovi zakona, treba, da narišemo povsem na kratko, kako so nastale in kako se nazivajo poglavitve vrsti davkov, ki se pobirajo v Avstriji.

* * *

V Avstriji se pobira, kakor je znano vsem, davek od zemljišč. Temu davku („franki“) pravimo zemljiški davek. Beseda je prava, kajti kar moramo plačati od zemlje, to je zemljiški davek.

Ta davek je! se je pravo za pravo pobirati še le tedaj, ko so pale „gospose“ in je država vzela nase brige za sodišča in druge oblasti in posle, koje so popred opravljale grajske gospodske.

S početka se je plačevalo 16 od sto od onega, kolikor je zmeril in proračunal merec (merčin) da bodo čistega dohodka od zemlje — torej 16 gld. od sto.

Toda cesar je moral ta davek povišati že leta 1849., v mesecu oktobru, kajti leto dnaj popred spuntali so se Italijani in Madjari, zbor česar je imela država velikih stroškov in je morala vlada povišati davek za jedno tretjino. Kasnejše leta 1859. je trebalo zopet povišati za jedno tretjino radi obilnih državnih stroškov. Tako ne plačujemo danes cesarskim blagajnam od čistega dohodka zemlje le 16, ampak 22%, gld. od 100.

Ali vse to bi bila le žala, da ni doklad, koje povišujejo davek za toliko in mnogo-

krat še za več. Take doklade se pobirajo za pokrajine (dežele), za okrajne ceste in za občinske potrebe. Po nekod manje, po nekod več za okraje in občine, ali v vsaki pokrajini jednak za vso pokrajino.

Druga vrsta davkov je na patente ali industrije. Vsi ljudje niso težaki, nego mnogi se bavijo s tem, da preosnovljajo blago ter da iz prirodnih snovij ustvarjajo kar si bodi za rabo, priprosto ali umetno. Takovo posovanje nazivljamo obrt in davek od tega obrtarino (ali obrtniški davek.) Ta vrsta davka obstoji že od leta 1812. Odmerjena je od postavke 2 gld. 10 n. pa gori do 1575 goldinarjev. Ta davek je najkrivičnejši, kajti v noveji dobi so se načini izdelovanja po fabrikah popolnili tako, da najbolja fabrika pred 80 leti ni bila toliko vredna, niti dajo prispolobiš z današnjimi silnimi obrti, a ravno ti plačujejo samo malo v primeri se svojimi ogromnimi dobički.

Krivičen je ta davek zato, ker se mora od istih obrti plačevati jednak davek, dasi vemo, da Bog ni dal vsakemu človeku jednak prilike in sposobnosti za večje pridobivanje. Mislimo si dva čevljarija v istem selu. Oba znatajno ter imata jednak shilo in kopito. Ali jednemu so starši ostavili nekoliko imetka, da more kupovati kože za gotove novce, ter dajati kmetu na upanje, zato pa malo dražje. Drugi nima ničesar in mora siromak jemati usnje na vero, a čevlje mora oddajati tudi na vero; ako pa je v sili, mora oddati svoj izdelek ceneje. Tako ima večno izgubo, in vendor mora plačati jednak patent kakor oni drugi, to pa le zato, ker sta oba čevljarija.

Tako se godi krojaču, tako stolarju, tako podjetniku-zidarju, tako mnogim drugim.

Tudi na obrtarino plačevati je doklade, kakor na davek od zemljišč.

Tudi obrtarino je povisala vlada v letu 1849. za jedno tretjino.

Tretja vrsta davka je ona, ki se plačuje od hiš in jej pravimo hišni davek.

Tudi ta davek je kruto krivičen za male ljudi. Da imas le toliko prostora, da lahko kuriš ogenj ter da moreš spati se svojo deco, že ti je plačevati davek od tega najmanje 1 gld. 50 n. na leto. Kjer pa imajo velikih hlevov po velikih mestih, ne plačujejo tega v isti meri, po kateri bi morali plačevati. Od hiš, kjer stanujejo ljudje, plačuje se res tudi po mestih veliko, ali tam nosijo palače velike interese, ker stanujejo po hišah tudi drugi ljudje, in zmagujejo torej laglje ta davek.

Tudi hišni davek obstoji pravo za pravo od tedaj, odkar je obrtarina, ali isti ni bil tako težak v prejšnjih dobah kakor je sedaj nekaj let sem.

Cetrti vrsta davka je ona, kojega plačujejo ljudje od čistega svojega dohodka in zato se zove ta davek dohodarina. Le

vratna, ali koje je včasi nevarnosti pozivalo zagrebške meščane pod orožje. Tik stolpa prišlo se je iz mesta na zid skozi vrata, imenom „Dvere“, kraj kojih sta stala dva mala okrogla stolpa. Tu je bila mestna puščarna t. j. tu so čuvali meščani, velike štuke, pretrane (možnarje), brkate železne puške in arkebuze.* Po vsem brdu pod južnim zidom razprostirali so se vinogradni, samo do „Dvere“ veda je strma stezica do vrh brda. Od Mesničkih vrat vil se je zid do trdnjavice ali branica sv. Blaža, od tu pa ob visokej ulici noter do „Novih“ pozneje Opatičkih vrat. Tudi na tej strani branil je mesto visok stolp in leseno branisce po imenu: „Arčel“. Tu je bila mestna „praharnica“ t. j. hiša za streličivo. Od tu je šel zid ob biskupskej, pozneje opatičkej ulici vse do turna pri „Kamenih vratih“, od vrat pa do zavitarskega stolpa. Vse brdo od zapadne

zapomnite si ta davek po imenu, ker bodo nekaj več govoriti o njem.

Kmetje in mali obrtniki ne poznajo prav dohodarine, ker je ne plačujejo pod tem imenom, ali plačujejo jo vendar. To je ona tretjina poviska, ki se je naložil leta 1849 na stari zemljiški davek in obrtarino. Imašli ali nimaš čistega dohodka od svoje obrti, plačati moraš vsejedno dohodarino, vsaj jedno tretjino onega, kolikor znaša davek od obrti ali patent (industrije.) Zares, hudi zakon!

Dohodarino plačujejo po zakonu od leta 1849 takrat tudi trgovci in fabrike in vsi oni, ki žive od stalne plače, toda le tedaj, ako znaša ista več kakor 630 gld. na leto. Dohodarino plačujejo tudi oni, ki ne žive od stalne plače, ampak se hranijo drugače, na primer notarji, odvetniki itd.

Odvetnik plačuje v Istri po prilikl vsega davka z dokladami od 150 do 200 gld. na leto, vidite torej, da tudi on ne more delati vsega za jajca in kokoši.

Dohodarina bi bila najpravičnejši zakon, ker zadovlige one, ki laglje žive in več imajo. Ali ima dve pogreški.

Prva bi bila ta, kakor smo že rekli, da, ako plačuješ obrtarino, moraš plačati tretjino več na ime dohodarine, ne glede na to, ali imas kaj čistega dohodka ali ne. Druga pogreška pa je ta, da davek raste le do nekemere, in kadar do spe donekega določenega dohodka, potem ne raste več, ampak ostane vedno jednak. Ako oni, ki imajo n. pr. 300 gld. dohodka, plača 30 gld. davka, plačati bi moral po istej meri oni, ki imajo 300.000 gld. dohodka, 30.000 gld. davka. Ali žal, temu ni tako. Vidite torej, da je najbogatejšim najlaglje!

(Konec prih.)

Političke vesti.

Vollna preosnova. O tem perečem vprašanju, ki vznemirja v jednomer vse one, ki se bore za svoja politička prava, kakor tudi one, ki bi hoteli na vsak način ohraniti neopravičene svoje svoboščine in predpravice — o vprašanju, ki dela toliko preglavice in skrbi slavnemu koaliciji, došla je včeraj vest, ki iznenadi najneprijetnejše vse one blažene ljudi, ki so si ohranili toliko optimizma, da so se še vedno nadeljali od sedanjega parlamentarnega sistema volilne preosnove v zmislu resničnega razširjenja volilne pravice. Minister za notranje stvari markiz Bacquehem je namreč predložil podsekupljanju vladnega projekta za volilno preosnovo, ki določa ustanovitev v pete kurije.

Tu imamo torej: namesto da bi ali uveli splošno volilno pravo ali da bi vsaj razširili volilno pravico v dosedanjih kurijah po znižanem cenzusu, hočojo zatrositi nekoliko peska v oči s to peto kurijo. Saj vedo, da tistih 20 ali 24 poslancev, katere izvoli ta

strani zida do Medvednice bilo je pusto, obraščeno bržljivom, le od Hravnice do „Kamenih vrat“ vila se je slaba pot, ki so jo pravniki starib. Gričanov okrstili v „Dolgo ulico“. No ni ta malo odar ni bil poln hiš, ampak meščani imeli so tu tudi svoje vrte. Iz kopice lesenih koč kukala je samo tu in tam kaka cerkev ali zidana stavba, kajti zidana hiša, bodi si tudi mala, bila je za meščana očito znamenje bogastva. Kako neki ne, ko je sam mestni župnik stanoval v lesenej hiši! Tako bilo je staro kraljevsko mesto. Vse drugo ni spadal pod račun zagrebški. Stanovniki „Opatovke ulice“ kaptolske trdnjavice in posestniki „Nove vesi“ bili so slobodnjaki kaptola zagrebškega, imeli so svoje lastne glavarje in slobode, prebivalcem „Laške ulice“ pa pod trdnim biskupskim gradom sodil je sodec v ime biskupa.

Zezlo mestnega sodeca segalo je samo

Oglas se račune po tarifu v petitu; za naslove z dobelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obogačavajoči vsebitve. Poslana, osmrtnica in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbah.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uročništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vrabljajo.

Naročnina, reklamacija in oglase spra-jema **upravitelja** ulica Molino pie-colo hst. 3, II. nadst. Odprte reklamacije so prosta poštine.

„F. edinosti je mesec.“

kurija, ne bude mogla premeniti razmerja med strankami v poslanski zbornici, a napsutniki vsake politične svobode in pravice bodo potem še na boljšem v toliko, ker v to peto kurijo polagoma stlačijo vse one male davkoplačevalce — torej naravne napsutnike velikega kapitala, — kojim se za par novčičev zniža davek po volilni preosnovi. To nakani je pripoznal tudi minister Plener. Dosedanje obrtnike-volilce hočajo še v božjem imenu pustiti v dosedanje kuriji, ali ko pomre ti, potem z Bogom volilno pravo malih davkoplačevalcev! Kajti v novi V. kuriji bodo poslednji popolnoma obnemogli nasproti velikemu številu industrijalnih delavcev.

Proti tej nakani so se nemški konservativci izrekli že s prvega začetka in njihov prvak Dipauli je izjavil na slovensk način, da nikdar ne dopusti, da se vzhkrati petakarjem volilno pravo. Da vidimo, kako nemški konservativci umijo držati besedo!

Slavnosti v Kielu. Pred par dnevi smo sporočili, da se otvoritvenih slavnosti kanala med severnim in vzhodnim morjem na povabilo nemškega cesarja udeleži tudi cesar Fran Josip. Danes nam došle vesti pa javljajo, da jo nemški cesar opustil misel, vabiti druge vladarje na rečene slavnosti. Car Nikolaj je že prijavil nemškemu cesarju, da pride s carico v Berlin meseca maja; težko torej, da bi se zopet povrnih v Nemčijo povodom slavnosti v Kielu. Zbok tega uprav je opustil cesar Viljem misel vabiti druge vladarje, da ne bi nenevčnosti carjevi pripisovali potem kakovo politično važnost. Pač pa je verjetno, da se bodo evropski dvori dali zastopati pri omenjenih slavnostih po princih, ki so nameščeni pri mornaricah dotednih držav. Avstrijo bi n. pr. zastopal nadvojvoda Karol Stefan.

Kako priljubljeni so Italijani tudi v Ameriki, pričajo nam nastopni dogodki. V Walsenburgu v državi Colorado (zjednjene državi severnoameriške) hoteli so zapreti dežetorico Italijanov, ker so na sumu, da so umorili nekega gostilničarja. Medpotoma, ko je stražar spremljal Italijane v zapor, strelijali so na iste zavratno, pri čemer so bili ubiti 4 Italijani in voznik. Morilce so preganjali s psi. Glavnega udeleženca pri umoru gostilničarja, nekega Danino, je ljudstvo umorilo v zaporu. Oblasti so ukreplile vse potrebitno, da se preprečijo nadaljnji izgredi.

Različne vesti.

Nj. Vel. cesarica Elisabeta odpotovala je dne 14. t. m. iz Neapelja v Krf.

Srečna Ajdovščina! Današnjemu „Picoli“ došla je iz Gorice vest, da si razkralj Milan zgradi v Ajdovščini vilo. Ako ni to prazna raca, potem moramo le čestitati trgu

do „Krvavega mosta“, in če se je kakemu hudo delu posrečilo preskočiti potok, bilo je modrim mestnim pandurom vrnil se praznih rok, da ne odnesajo modrih pleč od kaptolskih slobodnjakov, ki so rajoši pustili tatova v beg, nego mestno stražo na svoje zemljišče, kajti to bila je njih „pravica“.

Ali med svojim „zidom in ograjo“ bili so zagrebški „purgarji“ popolnoma svoji — a njihova občina prava samovlast.

Zlata pečatnica (bula) Bele IV. bilo je sv. pismo mestne slobode, temeljni prava. Sto in stokrat so jo od istega veka pomočili pod nos nemalim ponosom bahatim velikašem in lakomnemu duhovništvu. Zagrebčan izbiral si je sam sodec in druge glavarje. Zaman ga je zval pred svojo stolico župan, zaman tudi ban.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

20

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pričevost XVI. veka.

Spisal A. Šeneca.

IV.

Mesto samo pa je bilo zidano v trikot. Južni njegov zid t. j. proti Iliri, držal je od vzhodnega stolpa kraj starega kraljevskega dvora ali poznejše zavitarske šole in kraj samostana dominikanskega noter do zapadne strani, kjer se je zopet dvigal stolp. Od tod spuščal se je zid navzdol do Mesničke ulice, kjer so stala Mesnička vrata, ki jih je branilo trdno strelische in dva zelenza topa. V sredini južnega z

ajdovskemu, saj pride v njega sredo mož, ki une uživati življenje — po pariških običajih. Vsakako pa bode Ajdovcem hvaležen ves narod srbski, ako obdrže tega moža med sabo — za vedno.

Se nekoliko refleksij o razpravi proti piranskim izgrednikom. Pod tem zaglavjem nam pišejo: Z ozirom na uvodni članek v večernem izdanju od minolega četrtnika prosil bi Vas, da mi dovolite nekoliko prostorčka, da tudi jaz rečem svoje o kazenski razpravi proti piranskim izgrednikom. Dobro ste jo pogodili, gospod urednik, ko ste povedali, kake vrste ljudje so demonstrovali v Piranu proti vladu, proti Slovanom in proti — avstrijskim vojakom. Po tem označenju so osramočeni tudi oni, ki so se posluževali takih ljudij za svoje ultra-italijanske namene.

In kaj mislite, gospod urednik, mar ni velepoštovan gospod župan piranski kompromitoval vse prebivalstvo piransko z izjavo, da se vsi Piranci čutijo „jedno obitelj“ in da je je to izjavo identificoval z ljudmi, ki so se kar studili — gosp. javnemu tožitelju? Z ozirom na dejstvo, da je obtožence zadela vsa ostrina kazenskega zakona, misliti bi morali kot logiško misleči ljudje — ako bi namreč izjava župana piranskega res odgovarjala resnici — da vsi Piranci sodijo v — zapor. Gospod župan naj si položi roko na srce in premislja naj, ali je res storil posebno uslugo ugledu mesta, kojemu načeljuje, da je vse njegova prebivalstvo identificoval z ljudmi, ki se niso le studili javnemu tožitelju, ampak se jih je pozneje sramoval celo „L'Indipendente“.

Se nekaj, gospod urednik! Poročali ste Vi in tudi italijanski listi so poročali, da so bili ljubi Piranci trdno uverjeni, da jim vsi obtoženci takoj po razpravi prilete v naročje kot slobodni možje; računali so zagojovo, da jih sodišče spozna — nekrivimi!!! Kolik kontrast med tem domnevanjem in pa obsodbo, oziroma odmerjeno kaznijo! To je značilno, kajti kaže nam, kako vzgajajo ali pravo za pravo kvarijo italijanska glasila svoje ljudi, kako zistematično duše v njih sreči pravni čut, kako jim motilo pojme glede na to, kaj je smeti storiti v političkih borbah in kaj je prepovedano. Italijanska glasila utrjajo zistematično med Italijani menenje, da njim je vse dovoljeno, da stope izven zakona. Le ljudje, kajti so popolnoma zmeleni pojmi glede na določita kazenskih zakonov, mogli so si domišljati, da se niso pregrali proti zakonom, ko so se upri avtoriteti vlade in države in osnovnim zakonom iste države. V opravljene demonstrantov moramo toraj misliti, da se niti zavedali niso, kaj delajo, ko so po navodilih hujščacev teptali zakone. Brezvestna glasila italijanska vzgajajo v italijanskem ljudstvu brezmejno domišljavost, postavljanje se celo nad zakone; ali iz te domišljavosti jih je trdo roko vzdramila razsodba deželnega sodišča tržaškega. In dobro je, da je enkrat zvedelo to fanatizovan ljudstvo, da tudi nad njimi vidi meč pravice. In morala iz vsega tega? Vladni krogi in vsi oni, ki ne poznajo ni oseb ni odnošajev, misljijo si lahko sedaj, kako morajo postopati se svojimi sedeželjani slovenske narodnosti taki ljudje, ki menjajo, da ni kaznjiv celo upor proti državi, aka so ga zakrivili — oni sami!

Vidite, to je blagodejna morala iz te dogodbe!

Novo okrajno sodišče v Kobaridu. Kakor smo sporocili te dni, osnuje se v področju Goriškega okrožnega sodišča novo okrajno sodišče v Kobaridu. Temu novemu sodišču bodo podrejene tele občine: Breginj, Kreda, Drežnica, Idrsko, Kobarid, Libušnja, Ljubljana in Sedlo, koje so doslej spadale pod sodni okraj Tolmin, in občina Trnovo, ki je doslej spadala pod sodni okraj Bovec. — Ni še določeno, kdaj prične poslovati novo okrajno sodišče.

Porotno zasedanje v Trstu prične zopet že dne 21. ne 22. t. m. Prva razprava bude proti Andreju Bubnichu in Alojziju Castellitu, obtoženima tativne.

Razpisana dnevnica služba. Pri okrožnem sodišču v Gorici razpisana je služba stalnega dnevnica z dnevnico 1 gld., začasnega dnevnica z dnevnico 1 gld. Prošnje do konca tekočega meseca.

Nemškutarstvo na Kranjskem. Slov. Narod* z dne 13. t. m. piše: V znisu dež. zakona je deželna vlada kranjska razdelila

tekoče vode v Postojnskem okraju in razglasila dolični načrt v današnji številki uradnega lista. Dasi je razglas deželne vlade namenjen prebivalstvu, objavljen je v uradnem listu samo v nemškem jeziku. Slučaj, da se občinstvu namenjeni razglas priobčujejo le nemško, množe se čedalje bolj. Vse kaže, da se v tem oziru postopa prav sistematički.

Požigalčeva hči*, resna igra v 5 dejanjih, predstavljala se boste jutri zvečer v dvorani „Tržaškega Sokola“. Dramatični odsek je s tem ustregel splošni želji. Upozorjena je bila ta igra že prvkrat izborna, a še sijajnejega vesela je pričakovati pri jutrsni reprizi. Nikdo naj ne zamudi torej te prilike, da se prepriča o resnem trudu in jekleni volji dramatičnega odseka „Tržaš. Sokola“!

Sadjarsko in vinarsko društvo v Kanalu imelo bode v torek, na dan sv. Jožefa, 19. t. m. ob 2½ ur popoldne v Šolskem poslopju svoj prvi občni ustanovni zbor. K obilnej udeležbi vabi Osnovalni odbor.

Iz Dekani nam pišejo dne 7. marca. Dopsnik „iz Kopra“ v cenj. „Edinosti“ od 3. marca, ki se je že često zaganjal v nadžupana iz Dekani, kakor razbita ladija ob skalo, našel je zopet priliko, da smeši istega na surov način ter žali njegovo poštenost. Nesramnica, umoriva lastno dete, je ne postavi pred svoja vrata; tudi naš dopsnik se je v duhu preselil v Koper. V svoji „höhnischer Ironie“ smeši dopsnik tudi ne le prespoštanovan, nego tudi Dekancem v obči priljubljeno njegovo soprogo. Skrbite, da si i Vaša pridobi toliko spoštovanja in ljubezni, potem boste zadovoljni. Razlili ste svoje sanje, kaj sanje, sarkastično, hudočno svojo domišljo, v resen, za ljudstvo poncen časnik. Povejte mi, g. dopsnik, koliko koristi ste podali ljudstvu z lažnjivim svojim dopsom? Kje je Vaša značajnost? Res, da ste pisali o pustu, kakor je tudi Vaš dops pust in ničev, a sedaj v postu očistite se svojega nesramnega obrekovanja, predstavite se nadžupanu, kateri Vam našteje koj 1000 (čitaj tisoč goldinarjev), ako dokažete, da je Vaš dops resničen. Gosp. urednik! vem, da si želite izključljivo le takih dopsov, ki so ljudstvu v pouk. Dops iz Kopra, ki je gola laž po vsej svoji vsebin, gotovo ni primeren za Vaš list.

Gosp. nadžupan bil je v vsem predpustnem času le jedenkrat se svojo soprogo v Kopru, namreč dne 14. februarja, a bila sta že ob 3. uri istega dne doma. Dne 18. februarja, kakor trdite, da je bil na plesu, ki ga je priredilo društvo „Lega nazionale“, bil je pa na komisiji pod Črnikalom. Kasno prisledšega domov, pričakovalo so ga razne osebe, ki lahko izpričajo o neresničnosti onega dopsa. Lahko si mislimo, da je dops iz Kopra napravil neveščen utis na vsakega rodoljuba, zlasti sedaj, ko se nahajamo na pragu deželnozborskih volitev. Vsakako naj Vam ta moj dops, ki prihaja z objektivnega stališča ter je sestavljen na podlagi čiste resnice, g. urednik, zaceli Vašo srčno rano, v nadi, da se budem bojili z vso vztrajnostjo v prospeku bodočih deželnozborskih volitev. Prav, nad vsem prav je biti vnet Slovenec, a fanatizem in lahkomiljenja neprevidnost sta že večkrat okusila grenkost svojega sadu. Temu je dobro preprečen g. dopsnik iz Kopra, kajti on se še najbolje spominja, ker je z lastnim životom okusil batine, ki so mu plesale po grbi. Da-si je naš nadžupan v narodno-političkih ozirih še pomanjkljiv, vendar je, akoravno slab (toda drugi so bili še slabčji) še najnatančnejši, ter najskrbnejši med vsemi dosedanjimi nadžupani. Primerjajoč prejšnje stanje naše županije se sedanjam, moramo se čuditi, poštevajoč slabo izobražbo sedanjega nadžupana, kako je bilo mogoče odpraviti toliko nedostatnosti ter urediti tako zamotane stvari vsaj nekaj. Komur je bil torej znan prejšnji gmotni položaj naše županije, pripomati mora, da se je naša županija komaj rešila pretečega jej propada.

Občni blagor županije oltvsi namreč od vestnega, marljivega tajnika, kakoršnega smo do dosedanjega vedno pogresali; škoda, da le-ta ni nekoliko mlajši. Ob občinskih volitvah bi vsak rad bil odbornik, večina bi radi bili nadžupani, a jako pičlo, neznavno število je takih, ki bi zamogli sposobno in po pravici zastopati dotično ljudstvo. Občinske seje so kaj suhoparne in dolgočasne, nekake pantomime; ne da bi se pripravili za dnevni red dotične seje, jim je glavni namen olečati

občinsko blagajno za 45 gld. Potem lahko razumemo, da pada vsa skrb na županovo in tajnikovo ramo.

Za plačilo uživata pa nevhaležnost in obrekovanje. Večina sovraštva, izlita na tukajšnjega nadžupana, je neopravljena, ker izvira deloma iz osebnosti, deloma iz nevožljivosti in hudočnosti. Sedaj še-le razumemo, g. dopsnik iz Kopra, kako so Vas poslali k nam „za kazen“. Misili smo, da ste Vi kaznovani, ker smo mi morda hudočni ljudje; sedaj pa vidimo, da smo mi po Vas kaznovani. Da ste prišli v sovraštvo z nadžupanom, ste sami krivi. Kako si mislite vzgojo mladine, ako se zastopniki ljudstva med seboj sovražijo? Kjer se prijateljstvo prenaglo speji, tam že sovraživo odpira oči. — (Dotični dops smo prejeli od osebe, ki se je vsikdar pokazala zanesljivo. Sicer pa menimo, da se današnji dopsnik moti gledé na osebo prejšnjega dopsnika. Ured.)

Statistika tržaška. V tednu od 3. do 9. t. m. rodilo se je v tržaški občini 131 otrok (66 možkih in 65 ženskih); razven teh bili so trije mitvorejeni. Umrl je 166 oseb (75 možkega in 31 ženskega spola; med temi bilo je 72 otrok izpod 5 let.) V razmerju na število prebivalstva pride 53,67 mrljev na vsakih 1000 duš. — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 9 slučajev dävice, 1 slučaj legára, 17 sl. jetike, 47 sl. vnetja žopnih organov, 6 sluč. kápi in 4 sl. nenađne smrti po naključju.

Nesreča na železniški progi. Iz Postojnejavljajo: Minoli četrtek zjutraj kidali so delavci sneg na progi Postojna-Prostranek. Na očiščeno progo prišel je noznan kmet, toda v istem trenotku pripuhala je lokomotiva. Delavci skočili so v stran, opozorivši kmeta na nevarnost, toda kmetič ni odskočil pravčasno: lokomotiva ga je prijela in podrla. Nesrečne obležali je na progi povozen, grozno razkosan, seveda mrtev. Ni treba praviti kakšen grozen utis je napravil ta strašen prizor na prisotne delavce. Nismo se doznavali, kdo je bil ponesrečeni kmet.

Zrta zime. Te dni našli so na cesti med Bazovico in Sežano 23letnega zidarja Josipa Kumarja iz Rodika, stanovalčega na Vrdeli hiš. 86, zmrznenega v snegu. Kumar napotil se je dne 4. t. m. zjutraj o groznom vremenu v Sežano k naboru. Siromak je bil kako slabo oblečen in naravno je, da je našel strašno, počasno smrt!

Castnik — samomorilec. Pred par dnevi ustrelil se je v Opatiji poročnik 3. luharskega polka pl. Remenyik v prisotnosti neke, v Opatiji tako znane gospe. Remenyik je ne-davno prestal disciplinarno kazen; k svojemu polku ali sploh v vojaško službo se ni hotel vrnil več, druge službe pa si ni upal iskati, ker ni imel potrebnega znanja. V samomorilčevi sobi našli so dvoje pisem, jedno na poveljnika omenjenega polka, drugo na Remenyikovega prijatelja in tovarša. Ta samomor je vzbudil po vsej Opatiji splošno opozornost.

Pobegel pomorsk častnik. Pomorsko sodišče v Pulji pozivlja poročnika redovne ladije prvega razreda Frana Passlerja, kateri je dne 6. februarja t. l. ubegel iz Pulja, poneverivši sveto denarja, da se prijavi omenjenemu sodišču tekom 90 dni. Ako se begun v tej dobi ne prijavi, postopalo bode sodišče proti njemu po obstoječih zakonih.

Sodnisko. Predvčerajšnjem stala je pred tukajšnjim deželnim sodiščem 29letna kuhanica Alojzija Mahkovič iz Litije, obtožena budodelstva javnega nasilstva, storjenega z nevarnim pretenjem. Povod tež obtožbi bilo dejstvo, da je Lojziko zapeljal nek „gospod“, kateri jo je popustil, ko mu je bila povila dete. Ta sad „ljubezni“ je sicer kmalu zatem umrl, toda umetno je, da je bilo zapeljano dekle razjarjeno na svojega brezvestnega zapeljivca. Grozila se je baje, da se hoče maščevati nad njim in „plemeniti gospod“ tožil je zaradi te grozne bivšo svojo ljubico. Pri razpravi je obtoženka tajila grozne; sodišče pa je bilo osvedočeno, da je dotične besede — ako jih je izustila — izrekla v stanju duševne razburjenosti in zato jo je rešilo obtožbe ter jo stavilo takoj na svobodo. Javni tožitelj dr. vitez Chersich prijavil je proti tej razsodbi pritožbo nečnosti. — 18letni brezposelnici čevljarski pomočnik Anton Bitenšnik dobil je 2 meseca ječe, ker je v družbi z nekim nepozavnim tovarišem 2 februarja t. l. zvečer v ulici Amalia kričal „Viva Panarchia!“.

Policjsko. Organi policjskega nadzorstva v ulici Sette Fontane zapri so 23letnega, že večkrat kaznovanega Antona Berneticha iz Trsta. Bernetiche je bil v družbi s težakom Jazbicem, ko je isti dne 2. t. m. skrajno držnostjo hotel ukrasti voz desk v novem pristanišču. — 15letna Ana Skala iz Češke sinula je pri domobranskem stražeštu Karlu Jazbici v Rocolu. Te dni je mlada služabnica pobegla, z njo je izginilo nekoliko Jazbicevega perila in srebrna žepna ura. Stražarji policjskega nadzorništva v ulici Belvedere našli so jo skrito v neki hiši tega okraja ter jo odpravili v zapor. Nadejno dekle! — Baš tako „nadpolne“ so tele brezposelne služabnike, katere so zapri, ker so se udale nesramnemu življenju: 21letna Antonija O. iz Optlja, 22letna Antonija K. iz Beljaka, 23letna -Angela T. iz Vidma na Laškem, 22letna Marija S. iz Matlinske in 18letna Ivana T. od neke na Kranjskem.

Koledar. Danes (16.): Heribert, škof Evzebija, opatinja. — Jutri (17.): III. postna nedelja. Jedert, devica. — V ponedeljek (18.): Ciril Jeruzalemski, škot; Edvard, kralj. — Zadnji krajec. — Solnce izide ob 6. uri 17 min., zatoni ob 6. uri 1 minutu. — Topota včeraj: ob 7. uri zjutraj 7:5 min., ob 2 pop. 14. stop C.

Najnovejše vesti.

Dunaj 14. (Poslanska zbornica.) V podrobni razpravi o preosnovi davkov so od-klonili vse predloge za sprejembo. Sprejeli so §§. do vstetega 11., zadevajočega pridobitninski davek.

Dunaj 15. (N. Fr. Presse*) javljajo iz Rima: V dvorih krogih pripovedujejo, da je kralj pri včerajšnji avdijenciji zahvalil čestitajoče ministre na skrbnem spolnjevanju svojih dolžnosti. Crispiju da je reklo: Reči vam moram, da moja ljubezem in zaupanje do vas naraščata od do dne in da nimam zvestejšega in močnejšega služabnika kakor ste vi.

Rim 15. O dogodkih v Walsenburgu (Glej političke vesti. Ur.) je brzojavil italijanski konzul v Denvern, da vsled umora na nekem gostilničarju je bilo umorjenih osem Italijanov. Guverner v Coloradu je odposlal vojake v obrambo Italijanov.

Pravovarstvene brzojavke.

Budimpešta. Pčenica za spomlad 6.87—6.88. Pčenica za jesen 1895 7.18 do 7.18 Oves za spomlad 6.86 6.85. Rža za spomlad 5.80 5.82. Koruza za maj-juni 6.88-6.40.

Pčenica nova od 78 kil. f. 6.90—6.95. od 78 kil. f. 7.—7.05. od 80 kil. f. 7.10—7.15. od 81 kil. f. 7.15—7.20. od 82 kil. f. 7.20—7.30.

Pčenica 6.80—6.82; proso 7.20—7.30.

Pčenica Trg jake živahen kakor že davno ne, vse ceno rastote, pčenica zopet za 10—15 nr. oves za 5. rž 10 nr. kornza 10 nr. Promet velik. Vreme: lepo.

Praga. Norailiran sladkor za mare f. 12.85 maj 12.85, nova letina 12.75. 1% dražje.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in s karino, vrednost prebijatec preco f. 28.25—29. Marc Avg. f. 29.50 —. Concessé za mare-april 29.50 —. Cetvorni za mare 30.75. V glavah (sodih) za mare 30.75.

Havre. Kava Santos good average za mare 9.95— za julij 9.45—.

Hamburg. Santos good average za mare 7.8— maj 7.7—. september 7.50.

Dunajska borsa 15. marca 1895